

Winter wereld

Handleiding Leerkracht

groep
5

Spelling Winter wereld

De Cito-toets spelling 2.0 bestaat uit twee onderdelen. Er wordt gestart met een dictee. Aan de hand van deze score krijgen kinderen vervolg 1 of 2. Vervolg 1 bestaat uit nogmaals een dictee. In vervolg 2 moeten kinderen fout gespelde woorden opsporen. Belangrijk is hiervoor dat er wordt gewerkt aan het spellingbewustzijn bij kinderen en het behandelen van spellingregels. Dit doen we in deze lessencyclus door middel van spellingregels herhalen, een stelopdracht, een dictee en een les waarin wordt gewerkt zoals de Cito-toets dit doet in vervolg 2.

Let op! Werkt jullie school met de vernieuwde Cito-toetsen 3.0? Laat les 5 van deze lessencyclus dan vervallen.

Herhaal deze week de spellingregels van Super Spellen. Bespreek ieder pictogram kort.

1.1 Doelstelling & samenvatting lessencyclus spelling

Doelstellingen:

1. de kinderen kunnen met gegeven woorden een tekst van zo'n 10 zinnen schrijven.
2. de kinderen kunnen een korte inleiding, kern en slot herkennen.
3. de kinderen kunnen een korte inleiding, kern en slot schrijven.
4. de kinderen kunnen punten, uitroepetekens, vraagtekens en de aangeleerde hoofdletters goed gebruiken in een tekst.
5. de kinderen kunnen spellingsregels herkennen.
6. de kinderen kunnen de juiste spellingsregels toepassen.
7. de kinderen kunnen eigen gemaakte spelfouten opsporen en verbeteren.

Lessencyclus

Tijdsplanning

Materialen

Les 1: Sneeuwvlokken vullen

⌚ 30 minuten

• opgavenboekje spelling

Les 2: Leren spellen door stellen

⌚ 40 minuten

• opgavenboekje spelling

Les 3: Vervolg leren spellen door stellen

⌚ 40 minuten

• opgavenboekje spelling

Les 4: Spellingdictee Winterwoorden

⌚ 30 minuten

• opgavenboekje spelling

Les 5: Spelling volgens Cito-vraagstelling

⌚ 10 minuten

• opgavenboekje spelling

Dagelijkse dicteewoorden: Voer dit dictee voorafgaand aan de eerste drie lessen uit. Schrijf de woorden bij de nabespreking op het bord en laat kinderen ook met het wisbordje werken.

Dag 1	Dag 2	Dag 3
wandeltocht	bedelaar	gedachte
klodder	Februari	vogelhuisje
tafel	knuffel	allergisch
luchtalarm	botsing	verdrietig
natuurlijk	surfplank	relatie
model	knikkerzak	citroen

Les 1: Sneeuwvlokken vullen

Samenvatting

Tijdsplanning

Materialen

- Instructie sneeuwvlokken

⌚ 5 minuten

- opgavenboekje spelling les 1
- acht spellingpictogrammen

- Sneeuwvlokken vullen

⌚ 20 minuten

- opgavenboekje spelling les 1

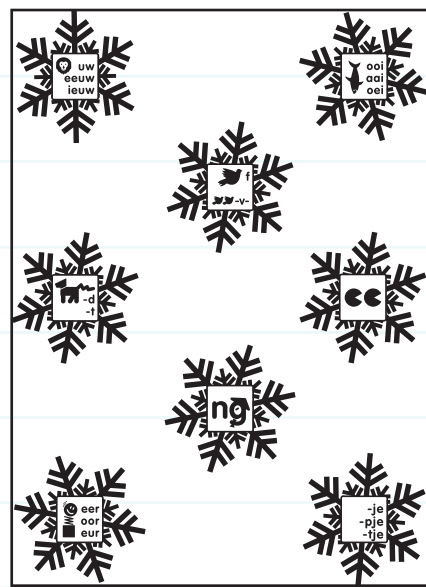
- Afronding eerste les

⌚ 5 minuten

Werkwijze

- Instructie:** open het werkboekje op het digibord zoals dat staat afgebeeld in het opgaveboekje van de kinderen. Het thema winter is breed. Daarom is er een ordening in aangebracht met de spellingpictogrammen. Hang de acht pictogrammen die op het blad centraal staan op het bord. Bij elke regel moeten er woorden worden verzonnen. Wat past nu bij de winter? Daag de kinderen uit om bij elke spellingcategorie zes woorden te bedenken. Bij ieder gekozen woord worden de spellingregels kort behandeld maar ook de betekenis toegelicht!

[Mogelijke antwoorden *leeuw*: sneeuwpop, sneeuwlaarzen, *dubbeltzetter*: oliebollen, spelletjes, *-je -pje -tje*: mutsje, sparretje etc.]

- Start schrijven:** vertel de kinderen dat ze zelfstandig of samen met een schoudermaatje de woorden gaan verzinnen bij de spellingpictogrammen. Ze krijgen 20 minuten de tijd om er zo veel mogelijk te verzinnen en goed op te schrijven.

- Afronding:** laat bij iedere pictogram voorbeeldwoorden opnoemen door de kinderen. Schrijf de woorden die worden opgenoemd zelf op bij de opgehangen pictogrammen.

Les 2: Leren spellen door stellen

Samenvatting

Tijdsplanning

Materialen

• Instructie tautogram	10 minuten	• opgavenboekje spelling les 2
• evt. letters van het alfabet
• Start schrijven van gedicht	25 minuten	• jeugdwwoordenboek
• Afronding eerste stelles	5 minuten	• opgavenboekje spelling les 2

Werkwijze

• **Instructie:** Vertel de kinderen dat ze vandaag een tautogram gaan schrijven. Een tautogram is een tekst of gedicht waarbij ieder woord met dezelfde letter begint. Een bekend voorbeeld hiervan is: Liesje leerde Lotje lopen langs de lange Lindelaan. Gebruik de volgende instructie om ze stap voor stap uit te leggen hoe je een tautogram opbouwd:

De kinderen kiezen een letter uit het alfabet of de leerkracht deelt aan iedereen een letter uit. Maak met deze letter een heleboel woorden.

Bijvoorbeeld de Z:

zware, zeven, zwemmen, zweten, zondag, zeker, zat, zwart, zweven, zon, zitten, zadel, zakdoek, zagen, zacht, zee, zebra, ziek, zout, zuur, Zuidpool.

Tip: Wanneer ze niet genoeg woorden met een letter kunnen verzinnen kunnen het woordenboek gebruiken!

Kies nu een aantal woorden uit die bij elkaar passen en probeer hier een Tautogram mee te maken.

Bijvoorbeeld:

Zeven zotte zware zwammende zusters zwemmen zondag zeker zonder zwempak in zee!

De kinderen moeten goed kijken naar hun zin, kunnen er nog woorden bij of moeten er woorden weg? Is het grappig? Vandaag wordt er aan de kladversie gewerkt. De volgende les schrijven ze de netversie.

• **Grabbelen:** Vertel dat de kinderen dit zelf ook kunnen! Geef de letter aan of laat ze zelf kiezen.

• **Start schrijven:** Laat de kinderen zoveel mogelijk woorden verzinnen en loop rond om ze op weg te helpen. Laat ze eventueel samenwerken met hun schoudermaatje. Laat tussendoor voorbeeldrijen van kinderen opnoemen. Laat ieder kind het opgavenboekje les 2 voor zich pakken. Hierop kunnen ze de kladversie van hun tautogram opschrijven.

• **Afronding:** Vraag de kinderen hoe het schrijven is gegaan. Hadden ze direct al een idee of hebben ze even na moeten denken? Laat de eerste tautogrammen horen. Geef aan dat de volgende les die van iedereen voor wordt gelezen door iemand anders.

Les 3: Leren spellen door stellen, vervolg

Samenvatting	Tijdsplanning	Materialen
• Instructie spelling	 3 minuten	• geïllustreerd jeugdwwoordenboek 2x
• Netversie schrijven	 15 minuten	• opgavenboekje spelling les 2
• Voorlezen tautogram	 20 minuten	• voor uzelf: kladpapier
• Afronding tweede les	 2 minuten	

Werkwijze

- **Instructie:** Als het goed is hebben de meeste kinderen de kladversie van het tautogram af.

Laat de kinderen dit nakijkplan allemaal voor zich pakken.

Bespreek punt 1. De kinderen moeten hun verzonnen tautogram goed door lezen als het af is. Als ze woorden vergeten zijn kunnen ze deze boven of onder de zinnen in de kladversie zetten.

Bij punt 2 gaat het over de leestekens. Leestekens zijn allerlei tekens die helpen bij het goed lezen van een tekst. Zet een punt, een vraagteken en uitroepetekens op het bord. Leg uit dat kinderen bij een uitroep de zin eindigen met een uitroepetekens, bij een vraag een vraagteken gebruiken en dat al de overige zinnen altijd eindigen met een punt!

Bij punt 3 gaat het erom dat de kinderen kijken in de tekst of ze woorden herkennen waar ze een regel van Super Spellens bij kennen.

Bespreek punt 4. Woorden die de kinderen moeilijk vinden kunnen ze aan u vragen. Zorg dat u bij het rondlopen kladpapier in de hand heeft waarop u een woordje kan neerschrijven. De kinderen kunnen dit naschrijven. Dit werkt effectiever dan dat u het goede woord voor de kinderen in de tekst neerzet.

Bespreek tenslotte punt 5. Hierbij gaat het om vreemde of moeilijke woorden. Laat het woordenboek zien en leg kort uit hoe je hierin woorden kunt opzoeken. Hierbij is het belangrijk dat de kinderen het alfabet goed kennen!

Wijs de kinderen erop dat het niet alleen belangrijk is dat de kinderen hun eigen woorden in het gedicht goed kunnen lezen. Als een ander het gedicht wil lezen moet het ook duidelijk zijn.

- **Verbeteren gedicht:** De kinderen lezen hun tautogram door en schrijven boven en onder de nodige aanpassingen. Als dit gedaan is loopt u met het kind het verhaal na. Ook kunnen kinderen elkaar helpen door elkaars verhaal te lezen en op fouten te wijzen. Is er voldoende uitgehaald? Houd er rekening mee dat de kinderen nog veel spellingfouten maken en dat er veel fouten zijn die ze nog niet kan worden aangerekend. Als het gedicht goed genoeg verbeterd is mogen de kinderen het verhaal in het net overschrijven op blz. 3 in het opgavenboekje spelling.

- **Verder schrijven en voorlezen:** Vertel dat de kinderen in deze les de netversie gaan schrijven. Alle tautogrammen zullen aan het eind van de les worden voorgelezen. Geef de kinderen aan wanneer er met 5 minuten wordt gestopt met schrijven van het verhaal en de kinderen moeten gaan verbeteren. Laat de tautogrammen rouleren zodat ieder kind een zin krijgt van een ander. Kunnen ze deze zonder te stotteren ineens oplezen?

- **Afronding:** Hang de tautogrammen op in de klas of voeg ze samen ze tot een gedichtenbundel.

Les 4: Spellingdictee Winterwoorden

Samenvatting

Tijdsplanning

Materialen

• Instructie spellingdictee	⌚ 5 minuten	• spelling opgavenboekje les 4
• Spellingdictee Winterwoorden	⌚ 10 minuten	
• Afronding vierde les	⌚ 5 minuten	

Werkwijze

• **Instructie:** De kinderen pakken les 4 van hun opgavenboekje spelling voor zich. Vertel dat we een dictee gaan maken met 15 woorden en 2 zinnen van de winter. Woorden die de kinderen misschien deze week al tegen zijn gekomen. Bekijk met de kinderen het werkblad. De bedoeling is dat de kinderen het woord dat u opnoemt nazeggen en vervolgens opschrijven. Vervolgens geeft u ze nog enkele tellen om het woord nogmaals te bekijken. Weten ze zeker dat het er zo goed staat? Dan kruisen ze het vakje: *Ik denk dat het goed is* aan. Weten ze niet zeker of het goed is maar willen ze het toch zo laten staan? Dan kruisen ze het vakje *Ik twijfel* aan. Toch letters vergeten of verkeerde letters geschreven? Kruis dan het vakje: *Ik twijfel* aan en schrijf vervolgens onder *Ik verander* het woord zoals zij denken dat het goed is.

Spellingdictee groep 5:

U leest de zin op en leest vervolgens het schuin gedrukte woord. De kinderen herhalen dit en schrijven dit op:

1. De kinderen bouwen een sneeuwpop.	Schrijf op: <i>sneeuwpop</i>
2. Als het sneeuwt moet ik van mijn moeder laarzen aan.	Schrijf op: <i>laarzen</i>
3. Er staan een aantal wachters bij de poort.	Schrijf op: <i>wachters</i>
4. Je ziet mijn stappen nog in de sneeuw staan.	Schrijf op: <i>stappen</i>
5. Gijs mag wel bij mij achterop mijn fiets.	Schrijf op: <i>achterop</i>
6. Pas op, want het is buiten glad.	Schrijf op: <i>glad</i>
7. We schrijven het op in ons oefenschrift.	Schrijf op: <i>oefenschrift</i>
8. We maken een wandeltocht door de bergen.	Schrijf op: <i>wandeltocht</i>
9. Iedereen bij ons thuis moest voor de kerst nog naar de kapper.	Schrijf op: <i>kapper</i>
10. Iedereen kreeg een knipbeurt.	Schrijf op: <i>knipbeurt</i>
11. Er hing een mooi poppetje in de kerstboom.	Schrijf op: <i>poppetje</i>
12. We rijden via de autobaan naar onze familie.	Schrijf op: <i>autobaan</i>
13. We knutselen en knippen met onze nieuwe scharen.	Schrijf op: <i>scharen</i>
14. Langzaam aan beginnen de ijsklontjes te ontdooien.	Schrijf op: <i>ontdooien</i>
15. We hebben in december heel wat feestdagen gevierd.	Schrijf op: <i>feestdagen</i>

Zin 1:

We lopen een speurtocht door de bossen met onze lampionnen.

Zin 2:

We kopen zandkoekjes bij een kraampje.

• **Afronding:** De kinderen gaan hun spellingwerk direct nakijken. Schrijf de 20 woorden op het bord of gebruik de woordenlijst op het digibord. Laat de kinderen het aantal goed gespelde woorden onder het dictee zetten en bij u inleveren. Hadden ze wat aan het aankruisen van de vakjes? Kijk vluchtig na of ze hun werk juist hebben nagekeken. Wilt u de meest verkeerd geschreven woorden noteren? Deze behandelt u nogmaals in de klas.

Les 5: Spellingsfouten opzoeken Winterwoorden

Samenvatting

Tijdsplanning

Materialen

• Instructie Cito-vraagstelling	5 minuten	• spelling opgavenboekje
• Spelling volgens Cito-vraagstelling	10 minuten	
• Afronding vijfde les	5 minuten	

Werkwijze

• **Instructie:** Zet de kinderen uit elkaar. Het is geen toets, maar het is wel belangrijk dat ze het alleen maken. Bij deze les moeten de kinderen fout gespelde woorden opsporen volgens de Cito-toets vraagstelling. U benoemt niet dat dit ter voorbereiding op deze toets is. De kinderen maken de laatste bladzijde van het spelling opgavenboekje. De eerste vraag maken jullie samen. De kinderen moeten een rondje om de letter voor de zin met het fout gespelde woord zetten. Vertel de kinderen dat ze steeds goed alle 4 woorden moeten bestuderen. Het kan best zijn dat ze een woord misschien niet (goed) kennen maar daarom kan het nog wel juist gespeld zijn. Ze moeten zich afvragen of ze een woord zo ook in hun hoofd hebben of zo in een boek zien staan. U kunt de spellingregels nog even kort herhalen maar ga hier nu niet te diep op in. Dit kan verwarring veroorzaken, de kinderen gaan bepaalde regels overal toepassen, ook waar dat niet moet.

• **Spelling volgens Cito-vraagstelling:**

De kinderen krijgen maximaal 10 minuten om in de overige 8 zinnen de spellingfout op te sporen.

• **Antwoorden bij deze oefening:**

1. B (benneden)
2. C (inmiddols)
3. D (pijnluk)
4. C (silver)
5. A (postkantoor)
6. B (Januari)
7. C (chocoolademelk)
8. B (hauden)
9. C (kijhard)

• **Afronding:** Vraag de kinderen of ze het moeilijk vonden. Bespreek vervolgens in elke zin waar de fout zit en leg uit wat er fout aan is.

Hiermee heeft u de lessencyclus van spelling afgerond.